NOVICE

kmetijskih, obertnijskih in narodskih reći.

Novice izhajajo v Ljubljani vsak teden dvakrat, namreč v sredo in saboto.

Odgovorni vrednik **Dr. Janez Bleiweis.**

Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., scer 3 fl., za pol leta 2 fl. po pošti, scer 1 fl. 30 kr.

Tečaj XI. V saboto 24. decembra 1853. *List 103.*

Kako terden lés ohraniti.

(Po dr. Lüdersdorfu.)

(Dalje.)

Da se kotlovinski ali modri vitriol (Kupfervitriol) ne trati po nepotrebnem, mislim, da na 100 delov vode se ga mora vzeti naj manj 1 del (to je, 1 odstotek ali 1 procent); postavim, na vsak bokal ali pint (Mass) vode čez poldrugi lot dobre mere imenovanega vitriola, ki se rad raztopí v vodi; deževnica ali pa tekoča voda iz reke je pa za ta namen bolj pripravna kakor voda iz štirne, ki ima zmiraj nekoliko apna v sebi, po kterem vselej nekoliko kotlovine v zgubo gré. Ako bi pa le druge vode pri rokah ne bila, se zamore jemati tudi voda iz štirne; le se ji mora poprej enmalo hudičevega olja (na vsak bokal nekoliko kapljic) priliti. Da se pa lože raztopí vitriol, daj ga zdrobiti poprej in toplíno pomešaj nekterekrat.

Kar pa utiče namakovanje lesa, se opravi to bolj počasi ali hitreje potem: ali je lés dolg in debel ali pa so le bolj tanki kôli, zakaj gori že je rečeno bilo, da hitrejši serkanje se veže s hitrejšim hlapenjem; hlapenje pa se ravná po širjavi drevésa, ki ni v primeri s kubičnim deržajem. Ako tedaj drevó 6 pavcov debelo in 20 čevljev dolgo o 14 dnéh izhlapí svoj sok iz sebe in se osuší, ni misliti, da drevó, ki je na pol debelejši, čeravno enako dolgo, bi se osušilo v 28, ampak osuší še le v 42 dnevih.

Tudi po dolgosti stebla se ravna kraji ali dolgi čas namakanja, ktero naj se takole opravlja:

Če hočemo deblo, ki je od 1 do 8 pavcov debelo in 10 čevljev dolgo, na to vižo uterditi, ga postavimo potem, ko je omlajeno bilo, pokonci v kak čeber ali kako kad, ktera je nalita z omenjeno vitriolovo vodo takó, da debla 8 do 12 pavcov globoko v ti namaki stojé.

To je vse. Le to imamo še omeniti: če so koli zlo tanki, kakor za hmelj, terte, fižol, in so 16 do 18 čevljev dolgi, naj se omlajijo le na pol njih dolgosti in scer tako, da spodnja polovíca kola skorjo obderží, in namakovani koli ne smejo na soncu stati, sicer bi prepočasi serkali namako.

(Dalje sledí).

Napredovanje sviloreje na Krajnskem.

in nekteri opomini svilorejcom.

(Konec.)

Kar utiče rejo svilnih gosenc ali sviloprejk, se je pri izmotavanju svilnih mešičkov ali kokonov skazala potreba svilorejce naše opomniti, da sviloprejke po dostalem drugem spanju nimajo nikoli preveč prostega zraka, in rêči smemo, da večji del njih bolezin izvira od pomanjkanja čistega zraka. One ne potrebujejo ne veliko gorkote in tudi ne varovanja pred vetrom, gromom, bliskanjem, treskom, še dež jim ne škodva; nekoliko kasneje scer v tacih okoljšinah dorastejo, so pa toliko zdraviše in čverstejše, več in tudi lepše svile dajo. Zlasti takrat, kadar se zapredujejo, potrebujejo čistega zraka, sicer predejo in dajo malovreden pridelk.

Naj so tedaj po dokončanem drugem spanju noter do zadnjega zmiraj na stežaj odperte vrata in okna stanic, v kterih se sviloprejke redijo. Tudi nikar ne zakrivajte sviloprejk o zapredovanju ne s platnom ne s papirjem. Naj lepši se zapredejo v oblancah ali na suhih vejah.

Svilna gosenca potrebuje 5 do 6 dní, da se popolnoma zaprede, in 20 do 25 dní potem, ko se je začela zapredovati, zleze metulj iz mešička.

Pred dokončanim delom motena gosenca rada neha presti, in iz predolgo ne pobranih mešičkov znajo metulji izlesti.

Obojni škodi oditi, kaže naj bolje: pobrati mešičke čez teden pe začetem zapredovanju, in jih koj žive prodati, ker vsakteri ne vé ali nima priložnosti jih prav in do dobrega pomoriti. Letos smo imeli priložnosti veliko preveč, viditi, da med mešički, ki so bili pomorjeni, je kmalo po tem vse polno bilo živih metuljev, ki so izlezli iz kokonov in so dvojno škodo napravili: pervič ima preglodani mešiček clo malo vrednosti, ker vse svilne nitke so na tistem mestu pretergane, — in drugič poserjejo metulji mešiček z obilnim blatom, ki nesnaži veliko druzih mešičkov, kteri blizo njega ležé. Po tem takem se tisti zlo okupi, ki take nepopolnoma pomorjene kokone kupi. — Treba se nam je zdelo tega omeniti, da ne pride svilorejec sam v škodo, in da tudi kupca ne poškodje, ki se zanese, da je kupil mertve kokone, po tem pa mu živi postanejo in ga v škodo nesó *).

Ako se bojo vêdli svilorejci naši in vsih slovenskih dežel po teh vodílih, bo od dné do dné veselejše napredovala koristna in prijetna sviloreja! Ljudoljub.

Zgodovinski pogovor.

(Konec.)

Naš učeni in pridni zgodovínar dr. Klun sicer v nekem zvezku: „Historische Mittheilungen“ navaja pisan dokument, da so Franki postavili Lublano, — ali ta dokument je iz novejših časov, in dokaz je težek, da

*) Čez in čez resničen in praktičen je ta opomin skušenega gosp. Ljudoljuba. Tudi kmetijska družba, skupuvaje letos kokone, se je prepričala obilno, da dokaj mešičkov, ki so ji bili mertvi prodani, se oživilo je in naključilo gori popisano škodo. Vred.

je imel pisavec tistega pisma kak drug stareji dokument pred seboj.

Clo ustmeno izročilo nič ne vé od Frankov, ktero nam je vendar starejše zgodbe ohranilo, in eno ime predmestja lublanskega globoko sega v mitologio slavensko in sicer v Živatovo častje: to predmesto je Krakovo, kterega sem že v „Novícah“ omenil.

Pa bodete morebiti rekli: kako pa je to, da na starih dnarjih okoli leta 1200 kovanih se najdejo razun draka tudi frankovske lilie. Dragi moj! kakor se drak najde v našem basnoslovju, tako tudi lilie. Živa ni bil samo bog zlega, temoč tudi je imel svojo belo, prijazno, ljubeznjivo stran. Bhavany, ktera je kot Kali bila maščevavka, neprijazna boginja, je kot Isani bila boginja ljubečih. Tako slovenska Baba je bila kot Jagababa černo božanstvo, kot Lada pa pokroviteljca ljubečih. Tako je Živa kot Šastava bil maščevavec, kot Lilesvara pa bog ljubezni, kteri se je z Lilesvari zvezal. Lil pomeni v sanskritu ljubiti, primeri naše „lilek“, „lilika“, die Puppe, das Lieblingskind. Indiški božanstvi *Lilesvara in Lilesvari* ste naš Lel in Polel. Lilesvara in Lilesvari pa sta Živa (možka stran) in Živa (ženska stran) tako kakor Lel in Polel. Severno-slovenski Živi pa je bila lilia — lelja posvečena, in na obrazih Živinih je viditi, kako jej lelja iz ust visi.

Po mojih mislih je poznamlenje cveta lilia, lelja iz indoslavenskega lil, lubiti, Lel, Liebesgott, postalo, ker je ta cvet zavoljo svoje lepote in beline pred vsimi drugimi sposoben bil za zaznamek nedolžne ljubezni. Saj ga je tudi keršanska symbolika si za poznamlenje čiste ljubezni izbrala. Tako bi clo mogoče bilo ime Ljublana od ljubiti izpeljevati in dokazati, da je v Ljublani bil tempel in sicer, kakor gèrb kaže, dvojni: Živatov, sodnika živih in mertvih, kterega znamek je bil drak, in pa Živin (Ladin) boginje ljubezni, ktere symbol je bila lelja. Tudi rimski Junoni je bila lelja posvečena, ktera tudi je v več okolišinah Živi podobna. Tudi Juno ima, kakor Živa kravo za vlastitost, — tudi Juno ima svojo černo razderečo stran in se velí martialis, kakor Živa, — kakor Juno Lucina je podobna Živi Bhavany, in kakor Juno Regina je enaka Živi Issani.

Dragi moj! izvirnega gerškega in rimskega verozakonskega življenja ni, edini mythus se vleče iz Azie srednje skoz malo Azio v Egipt, v gerško in v rimsko zemljo, — povsod najdemo typus iztočnega basnoslovja le pod drugimi imeni, in pozneje popačenega po gerških in rimskih pesnikih.

Iz tega vidite ljubi moj prijatelj! da z ravno takšnimi dokazi zamoremo slovenskost mestnega ljublanskega gèrba si braniti, kakor frankomanski historiki nemškost. Vendar, ker imamo dokazov zadosti, da smo preje tukej bili, kakor Franki, je tudi verjetno, da ni Wolfdietrich Lublančanom gèrba prinesel. Zdravstvujte!

Vaš iskreni prijatelj *Davorin Terstenjak.*

Zemljopisje.

Kavkaz.

Stena, ki se prostira med černim in kaspiškim morjem, se imenuje sploh Kavkaz. 200 ur daleč seže ta planina od severozapada proti jugovshodu, ktere naj visokeji verh se imenuje Elbrus, ki molí kviško 17.000 čevljev nad morsko nižavo. Severno poberdje te planine je sila stermo, na južni strani pa se polagoma navzdol vije. Njegovi verhi so štrucasti in z večnim snegom pokriti. Te visoke gore storé, da je poleti sicer precej gorko, vendar sploh bolj hladno, kakor v drugih enako na jugu ležečih krajih. Pleča njegove so pokrite z drevjem in lokami, posebno južne loke so močno rodovitne.

Na severni strani Kavkaza teče reka Kuban v černo in Terek v kaspiško morje, poleg kterih stojí ruski kordon. Na jugu se steka z gor reka Kur, ki se združena z Araksom, ki pribobní iz araratskih gor, v kaspiško morje zliva.

Omenjeni kordon obstojí iz mnogih okopov in terdnjav, ki ležé po milji saksebi. Ondi leží že v drugo stoletje armada ruska in se neprestano bojuje z gorjanci Kavkaza. Čez verh Kavkaza so prišli Rusi ob času vladarstva Katarine II. in so naredili cesto iz Mosdoka do Tiflisa, kjer na najvišjem mestu leží posada Vladikavkaz.

Vojske s Perzio, protektorat ruski, spori poglavarjev in carov georginskih so vzrok, da so Rusi celi Kavkaz v svojo oblast dobili. Nasledek tega pa je bil, da se je tù jela razširjevati omika europejska; kmetijstvo z obertništvom je pregnalo življenje vojaško in lovsko.

Čez Kavkaz do Zakavkaza peljejo tri ruske ceste: perva ob bregu černega morja, druga ob bregu kaspiškega morja, tretja po sredi čez goro Vladikavkaz. Cesta *černomorska je bila ob časih turških zavarovana s* terdnjavami, ki se imenujejo: Anapa, Sudžuk-kale in Gelindžik. Zdaj so v rokah Rusov. Čudno, da ne Turki ne Perzianci niso branili teh lepih cest, uni černomorsko, ti kaspiško. Obé ste zdaj v ruskih rokah. In tako je prišlo, da imajo Rusi zdaj celi Kavkaz v svoji oblasti in še tisti rodovi, ki se jim še zdaj branijo, so od njih krog in krog zajeti. Južni kraj, prekrasni Zakavkaz in Ararat se jim je dal v poslednji vojski s Perziani in Turki, in tako so se vterdili v mali Azii in Perzii *). Sicer pa gospodarstvo Kavkaza Rusom dozdaj ni prineslo nič dobrega, ker divji napadi nekterih rodov, ktere je treba z mečem in ognjem berzdati, so že potoke kerví ruskih sinov prelili. (Slov. Nov.)

Ozir po svetu.

Turki,

njih šege in navade, njih vera in deželska osnova s popisom njih perve domovíne.

Véra Turkov.

(Dalje.)

Pokopališča turške so zunaj mesta in Turkom naj ljubši sprehajališča; obsajene so z mnogoverstnim drevjem, naj več pa s cipresami in vedno zelenečimi cedrami. Nad grobi skerbno špogajo cvetlice.

Pokopališče poleg Skadra, Carigradu nasprot na aziatski strani, je naj pervo med vsimi; sila veliko je, polno krasnih in drazih spominkov in visocega drevja. Vsi imenitni in premožni Turki se večidel pokopujejo tukaj, ker Skader je na zemlji aziatski, na kteri ste sveti mesti Meka in Medina. Al to ni edini vzrok, da Skadersko pokopališče predstavljajo vsim drugim, — veljavniši vzrok je ta, ker Turki terdno verjejo, da prava in edina domovina Mohamedancov je Azia, in da tedaj kostí njih mirniši počivajo v domači zemlji, kakor v europejskih deželah, ki niso stanovitna lastnína turška. Prepričan je vsaki Turk, da njih sedanje posesti v Europi bojo kedaj spet padle v roke giaurov, to je, nevernikov, in strašno jim je, ako jim pride na misel, da bi kostí njih utegnila kedaj teptati noga nevernikov — kristjanov!

*) Rusi so prekerstili večidel vse kraje, ki so jih po pomirju Turkman-Čajskem leta 1828 od Perzov, in po pomirju Adrianopeljskem od Turkov dobili; tako, na primer, imenujejo oni St. Nikolaj, Turki pa Ček-Vetil, Ahalcik je turška Akiska itd. Od tod tolikšna zmešnjava imén na zemljovidih, ki pa je še večja, ako Angležz, Francoz, Nemec itd. rusovske ali turške imena po svojem izgovarja in piše; take imena dostikrat niso skor več izvirnim podobne.

Vsaki grob premožnikov ima na vsih 4 straneh ograjo iz kamnja ali marmorja, ktera ga tesno obdaja krog in krog; gomile nekterih so 3 čevlje visoke nad zemljo in marmorasta ploša je s cvetlicami okinčana in opisana z mnogoterimi napisi; vsak grob ima pri glavi in nogah pokoncu postavljeno marmorasto plošo. Grobi revnih nimajo ograje in glavna in nožna ploša ste iz navadnega kamnja. Na eni teh ploš je turban izsekan; podoba turbana naznanuje stan pokopanega. Grobi žensk imajo namesto turbana majhno posodo (vazo) vsekano. Nadpisi so večidel kratki: ime in starost mertvega in pa poslovica iz kórana, je vse, kar zapisano stojí na grobu. Pervo leto se shaja žlahta pogostoma nad grobom in žaluje po rajnem, — po tem ga menda pozabi: občna osoda umerlih večidel po celem svetu!

Gori je povedano bilo, da tako imenovane „svete pisma“ Turkov obstojé iz 4 poglavij, kterih naj pervo in naj važnišo poglavje je kóran. Povedati ostane sedaj še, da drugo poglavje omenjenih „svetih pisem“ se imenuje hadif ali sunet, ki je za kóranom naj imenitniši del teh bukev in obsega vse govore profeta Mohameda, njega djanja in navade, ki so jih zapisali učenci njegovi. Tretje poglavje se imenuje idjhaj-umet ali razlaganja in razsodila naj imenitniših učencov profetovih, posebno pervih 4 kalifov. Četerto poglavje je kijas, ki je zbirka razsodíl imanov ali duhovnikov v pervih stoletjih po smerti Mohameda.

Po vsem tem poznamo zdaj turško deželsko in versko osnovo. Ostane nam zdaj še naj bolj mikavni del, namreč življenje Turkov, doma in zunaj hiše, njih šege in navade, obhajanje njih praznikov, ženitnín itd.

Ker pa tega popisa ne moremo končati v še ostalih 2 listih tega leta in ga tedaj nočemo raztergati na dvoje, bode popisovanje to

(sledilo v Novícah novega leta).

Novičar iz slavenskih krajev.

Iz Zagreba. * 15. dan t. m. je bil pod predsedništvom svetlega g. bana Jelačić-a občni zbor družbe kmetijske, v kterem so se prevdarjale mnogotere za napredek domačega gospodarstva važne stvarí. Ker je dokazal predloženi letni račun, da družtvo ne more izhajati s svojimi dohodki, še manj pa izdatno napredovati na poti krepko začeti, se je nasvetovalo: naj družba naprosi sl. deželno vlado, da ona dodati blagovoli vsako leto to iz deželne dnarnice, kolikor znese manjek konec leta. — V občnem zboru „matice ilirske“ 16. dan t. m., kterega je začel slavni gosp. Ivan Kukuljevič s krepkim ogovorom, opominovaje družbinike k nevtrudljivemu napredovanju na polju književnosti domače, je bilo med drugim sklenjeno, da če družtvo vprihodnje „Neven-a“ na svoje stroške izdavati in razpisati sklic zastran vredništva tega časnika. Vrednik, ki ima biti ob enem tajnik „matice“, bo prejemal 600 fl. letne plače in polovico čistega dohodka, ki se skupil bode iz omenjenega časnika.

Iz Gradca. M. Pri nas je ena knjigarna, ktera ima na svojih dvurih tudi napis: knihárna česko-slovanska. Slavjanske knjige pa se tudi pri vsih drugih dobivajo. Na Dunaju je edina knjigarna, ktera se samo s slavjanskim slovstvom peča, drugih ne ena. To je jako koristno. Kupec se vé kam oberniti. Kako bi se to dalo tudi v Gradcu vrediti?

Xo. Iz Ormoža na Štajerskem 20. dec. Popisovaje nedavnej veselo tergatvo v štajarskih goricah sem obljubil častitim bravcom „Novíc“ popisati enkrat Haloze in Haložane, ki so stanovniki tega prijaznega spodnjo-štajarskega kraja. Danes spolnujem obljubo.

Haloze so kraj skoz in skoz gorat z ozkimi dolinami. Kamor se ozreš, zagledaš po višavah prijaznih cerkvic veliko. Meje proti jugu in izhodu so ji gorato Horvaško, proti severju Drava, proti zapadu polje ptujsko. Od zapada proti izhodu se razdelujejo Haloze v doljne pri Zavriču, in v gornje pri Divici Marii na gori. Hribi okoli Št. Vida do Leskovca niso stermi, dalje od Leskovca pa so, in slemena zlo ozke. Gorice proti jutru in poldne so obsajene s tertami, proti severju in zapadu ležeči hribi pa so gojzdi; nižje spodej so večidel senožeti, polja je tedaj malo. Na sterminah se ne dá ravnati poljodelstvo, ker žita ob deževju oplavé lijaki, scer jih pa zatare suša kmalo. Haložani si tedaj morajo kupovati potrebno žito iz druzih krajev, in njih naj večje premoženje tičí v vinskih goricah, kterih pridelk pa je podveržen toliko nezgodam. Za tega voljo tarejo hude nadloge naše Haložane, ako vince spodletí, kterega se v dobrih letih dosto pridela in je tudi dobro, posebno Koroščem priljubljeno. Hvala Bogu, da tudi tù se je letos dobro obnesel vinski pridelk, — le želeti je, da bi ga lahko vsega spečali in tako odšli stiski samopašnih barantačev in odertnikov, ki so prave pijavke za ta kraj, ako slabe letine silijo ljudí, da, žita in druge potrebe si omisliti, morajo zastavljati prihodnji vinski pridelk za eno ali celò 2 leti. Ni tedaj čuda o tacih okoljšinah, da toliko ubozih Haložanov na kant pride, in da se v Gradčkem časniku skor neprenehoma bere od javnih dražb te sodniške okolice. Milo se storí človeku viditi toliko tacih nadlog, kterim bi se sčasoma dalo v okom priti po poduku v šolah, kterega so Haložani sila sila potrebni, — po upnih napravah, v kterih bi ob času sile tudi posestniki majhnih zemljiš za poštene činže potrebni dnar na up dobivali, da bi ne padali v pestí odertnikov, — in pa po občnih žitnicah, iz kterih bi manj premožni ob času potrebe žita si kupiti zamogli po srednji ceni.

Haložani so dobrovoljno pa tudi precej lahkomiselno ljudstvo; malo dobrega vajeni, so prosti v obleki in zadovoljni z malim; ločeni po legi svojega kraja od sveta so si ohranili tudi stare svoje šege in navade. Kadar imajo vína v hramu ali dnarcov pod pavcom, se radi prevzamejo in tudi pobahajo, — kadar pa jim poteče vince in ne „rožlja pod pavcom petica“ več, jim uide kmalo serce v hlače in so spet zlo ponižni; zato je predgovor od njih: „kadar Haložan v Ptuje na smenj gré, si med potjo lupi jabelka; nazaj gredé pa pobera lupine in jih jé“. Škoda tedaj, da tudi pri njih, kakor v toliko vinskih deželah, prislovica veljá: „enkrat z betom, drugikrat s psom“. Nograde obdelujejo dosto dobro, s sadjorejo pa se malo pečajo, živine imajo celò malo, za tega voljo pa tudi gnoja malo, da bi zamogli dobro gnojiti. Ko bi pač visoka vlada blagovolila v ta lepi kraj doljnega Štajerja svojo milostno oko posebno oberniti, da bi se pospešil blagostan ondašnjih prebivavcov!

Sklenivši ta popis, kterega je peresu le milo serce velélo, moram omeniti še semnja v Čakovcu na Horvaškem, 6 ur od Ormoža, ki je vsako leto ob sv. Katarini. Iz slovenskega Štajerja pride na ta smenj po 300 do 400 deklet, večidel mladih, ki se vdinjujejo za predíce čez zimo. Pridši na terg se vstopijo revice s svojimi punkelci v dolge verste na terg; horvaški plemenitaži, ki potrebujejo predíc, koračijo gori in doli, jih ogledujejo in vsak si jih izbere po potrebi po 2 do 5, ki mu naj bolje dopadejo, in hajd! ž njimi na voz. Vesele se izvoljene derdrajo v službo, ostale pa milo pogledujejo za srečnimi tovaršicami. Ali v čem obstojí ta sreča? Pridno mora biti dekle, da zraven živeža naprede en dan eno cevko, za ktero ji je plačilo 1 groš slabega dnara — in pa dostikrat še neki navdavk, kterega nesrečna ne pozabi vse svoje žive dní! Naj reče kdo, kar koli hoče: enak se mi tak terg zdí tergu robskemu. Bog pomagaj!

Iz Ljubljane. Včeraj je prišlo slov. berilo za 5. gimnazialni razred v Ljubljano v bukvarnico gosp. Giontini-ta. — Za gotovo se sliši, da gosp. L. Jugovic, nekdaj feldvebelj pri našem regimentu in poslednji čas posestnik gradiča Rosenbüchel pri Ljubljani, je sedaj major v armadi Omer-pašatovi na Turškem.

Novičar iz mnogih krajev.

19. dan t. m. se je presvitli cesar spet v Munakovo podal praznovat ta teden 16. rojstni dan svitle svoje zaročnice. — Po naj višjem ukazu se je v Terstu, Reki in Senju nakupilo 10.000 vag. koruze in 1390 vag. ječmena in peljalo v Bag, da se razdelí med uboge okrajnčane Likanskega polka. — Slavni napolitanski doktor Landolfi, ki nek zna ozdraviti raka v 30 do 40 dneh brez operacije, pride te dní na Dunaj. Da bi pač to resnično bilo! Neprecenljiva dobrota bi bila ta znajdba za rod človeški. — Ker se vedno bolj razširjuje goveja kuga po spodnji Austrii, mora za vsako ptujo govedo, ki se žene skoz to deželo, lastnik pisano spričbo imeti, da je zdrava, sicer zapade kazni. V Galicii se kaznuje vsakdo s 50 do 100 fl., kdor zamolčí, da ima bolno živinče v hlevu. — Ob Donavi miruje že več dní turško-rusovska vojska. Tista „velika vojska“ med Krajovo in Kalafatom je bila po poslednjih novícah le »majhna bitka“ prednjih straž. Omer-paša je v Ruščuku. Število cele turške armade ob Donavi in v Azii znese sedaj 205.000 vojakov, kterih 45.000 stojí pri Vidinu in Kalafatu. Odkar je prišlo 3. kardelo rusovske armade v Moldavo in Vlahijo, so Rusi nek tako močni, da se ničesar ne bojé; ker pa je car sklical tudi začasno odpušene vojake (urlavbarje) celega carstva, se bo armada pomnožila še za 180.000 vojakov. Car rusovski je ukazal, da se knezu moldavskemu in vlaškemu, ki sta odstopila od vladarstva, vsak mesec izplačuje po 1000 cekinov čakovíne. Kot naj važniše novici se pa pripovedujete sledeče, namreč, da angležke in francozke vojne barke so se podale v černo morje, varovat turške luke napada Rusov, — in da je šah (vladár) perzianski na rusovsko stran stopil zoper Turke, — skozi Perzio pa je za Ruse tudi pot v izhodnjo Indio, kjer kraljujejo dosihmal Angleži, kterim tedaj ta primerljej ne bo kaj všeč. O božiču se pričakuje na Dunaj iz Carigrada odgovor turške vlade na pismo, v kterem so se austrianska, angležka, francozka in pruska vlada še enkrat ponudile, z lepo konec storiti turško-rusovskemu razpertju tako, da bo na obé straní prav. Pripoveduje se, da je lord Palmerston za to iz ministerstva angležkega stopil, ker je bil z miroljubnimi prizadevami ministra Aberdeen-a navskriž. Naslednik Palmerstona še ni izvoljen. — Dan sv. Andrea je v spomin leta 1806, ko je osvojil Karagjorgje mesto Belgrad, v Serbii naj večji praznik; — v cerkvi se je ta dan molilo vselej tudi za cara rusovskega in sultana turškega, pokrovitelja serbske knežije; — letos pa se je molilo le za sultana, za cara pa ne; prijatli Rusov so razkačeni zapustili cerkev.

Svet večer.

Iz nemškega: »*der Weihnachtsabend und die Rossdecke*«.

Svet večer se približuje,
Ž njim se blíža huda zima tud,
Zver se u berloge umakuje,
Da bi mogla mraz prestati hud.
Oj! en starček stoče v ječi pusti,
Trese se, da glas ne more 'z usti,
Ker od ivja stene lesketajo,
Od sebe še hujši mraz dajajo.

On zdaj vstane, od merzlote gnan,
Ide v stanovanje svoj'ga sina,
Od kater'ga bil je v ječo djan,
V grad prevzetnega Balduina.
Tukaj gleda — zlata vse leskeče,
Kamor oko pade, vse blišeče;
Od dišave poln je tudi zrak,
Raju je prelepi grad enak.

Starček vzame tukaj si en stol
In ga rine tiho k gorki pêči,
Misli: tù bo za me, ki sim gol,
Več mi ni sterpeti v merzli ječi. —
Tak je malo časa posedèl;
Še si udov dobro ni ugrèl,
Kar njegov sin naglo prigromí
In na njega strašno zareží:

„Proč! proč! Kaj imate tukaj stati?
„Al ne veste, da sim jez gospod,
„Ino da se ima spolnovati,
„Kar ukažem jez, povsod.
„Men' na svetu raste vert cveteč,
„Ali vi ste v njem mi tern bodeč,
„Kdor je sedemdeset let živèl,
„Al ni dosti že za jamo zrel?“

„Oj, sin! zmisli, da nocoj to noč,
„Izveličar nam je rojen bil,
„Kteri dobrim biva na pomoč,
„Kteri nas ljubit se je učil.
„Moj sin! vést ti mora očitati,
„Kak sim te darval to noč vsekrati,
„Ti pa meni tako zdaj vračuješ,
„Za dobrote s hudim me plačuješ“.

Ali le še hujši sin prihaja,
Ker ga sivi starček tak učí,
Huda jeza trese ga in maja,
Kakor veter, ki zunaj bučí,
Zadnjič pa iztegne clo rokó,
Starčeka zagrabi za bradó,
Ter ga vleče, nezdušni barbar,
Kakor divjo zver, skoz vrata kar.

„Prizanesi!“ — kliče starček milo —
„Zapustiti hočem rad tvoj grad,
„Da b' ti tukaj vselej dobro bilo,
„Oj, usmili se me še enkrat!
„Al ne slišiš, kako burja piše,
„Tako ne prestanem zunaj hiše,
„Daj mi oblačilce saj toplo,
„Golega me sicer konec bo.“

„Ta dobrota naj se vam ne krati“,
Odgovorí prevzetni Balduin,
Ravno hoče hlapca poklicati,
Pride k njemu poslušaje mali sin.
„Sinek moj“ — mu Balduin velí —
„Hiti v hlev, tam konjski koc leží,
„Skorej dober, vzemi ga ondukaj,
„In ga verzi temu starcu tukaj!“

Sinek gré — al dolgo se mudí,
In prinese zadnjič koca pol.
S čudom oče praša in velí:
„Kdo je razpolovil koc tako?“ —
„Jez“ — odreče dete, k strahu vsem —
„Starček zadovoljin bo tud s tem,
„Uno pôlo bom pa hranil jaz,
„Kadar bote stari — bo za vas!“ —

Proti nebu starček oči dvigne,
In ta hip oberne se molčé,
S poterpljenjem se na pot vzdigne,
Ko berač sedaj iz grada gré.
In ko gré po poti, on zdihuje,
Govorjenje sinka premišljuje, —
In čez trikrat deset let ta dan
Balduin je tak iz grada gnan.

Jož. Dernač.

Pogovori vredništva.

Gosp. J. L. v Ž.: „Nevena“ Vam priporočamo naj bolj; cena mu je bila dosihmal 5 fl. na leto s poštovino vred.

Natiskar in založnik *Jožef Blaznik v Ljubljani.*